

महात्मा गांधी अंतरराष्ट्रीय हिंदी विश्वविद्यालय, वर्धा

(संसद द्वारा पारित अधिनियम 1997, क्रमांक 3 के अंतर्गत स्थापित केंद्रीय विश्वविद्यालय)

जनसंपर्क कार्यालय

PUBLIC RELATIONS OFFICE

महानुभावीय सांकेतिक 'सकल लिपि' पर दो दिवसीय अंतरराष्ट्रीय कार्यशाला उद्घाटित

भाषा हमारी अर्जित सम्पदा होती है : कुलपति प्रो. कुमुद शर्मा

वर्धा, 20 नवंबर 2025 : भाषा हमारी अर्जित संपदा होती है, इसलिए मन के निकट होती है। वह हमारा स्वाभिमान बन जाती है। रिद्धपुर की भूमि पर श्रीचक्रधर स्वामी का कार्य व महानुभाव पंथ का कार्य देखती हूं तो महानुभाव पंथ मराठी भाषा व संस्कृति पर कितना गर्व करता है पंथ ने उसे संरक्षित करने व स्वाभिमान दिलाने का प्रण लिया है, यह हम सभी के लिए बड़ी गौरव की बात है। श्रीचक्रधर स्वामी ने अपनी ज्ञान संपदा को संरक्षित करने का इतना बड़ा बीड़ा उठाया था और समाज को बहुत कुछ दिया।

उक्त संबोधन महात्मा गांधी अंतरराष्ट्रीय हिंदी विश्वविद्यालय वर्धा की प्रो. कुलपति कुमुद शर्मा ने किया। महात्मा गांधी अंतरराष्ट्रीय हिंदी विश्वविद्यालय, वर्धा के सर्वज्ञ श्री चक्रधर स्वामी मराठी भाषा तथा तत्वज्ञान अध्ययन केंद्र, रिद्धपुर द्वारा गुरुवार, 20 नवंबर को महानुभावीय

सांकेतिक 'सकल लिपि' अध्ययन विषय पर आयोजित दो दिवसीय अंतरराष्ट्रीय कार्यशाला के उद्घाटन सत्र में अपने अध्यक्षीय वक्तव्य में प्रो. कुलपति कुमुद शर्मा बोल रही थीं।

उद्घाटन समारोह में मुख्य अतिथि के रूप में ऑनलाइन माध्यम से उपस्थित हुए मराठी भाषा विश्वविद्यालय रिद्धपुर के कुलपति प्रो. अविनाश आवलगावकर ने अपने संबोधन में सकल लिपि के अर्थ से परिचय करा कर महानुभाव तत्वज्ञान व सकल लिपि के विकास पर अपनी बात रखी। उद्घाटन समारोह के विशिष्ट अतिथि अखिल भारतीय महानुभाव परिषद के अध्यक्ष कविश्वर कुलाचार्य प.पू.प.म. श्री कारंजेकर बाबा ने कहा कि आठ सौ साल पहले जिस लिपि का निर्माण किया गया और जिसका संशोधन और चिंतन अभी तक केवल संत ही कर रहे थे, आज उस लिपि का अध्ययन समाज कर रहा है, इसकी मुझे खुशी है। लोणार सरोवर की निर्मिति उल्का पात से हुई यह बात सर्वज्ञ श्रीचक्रधर स्वामी ने आठ सौ साल पहले अपने महाराष्ट्र भ्रमण के दौरान बताया थी, यह बात कारंजेकर बाबा ने अपने वक्तव्य में बताया। विशेष अतिथि के रूप में उपस्थित विश्वविद्यालय के आवासीय लेखक डॉ. भूषण भावे ने अपने वक्तव्य में रिद्धपुर जैसे आध्यात्मिक व पवित्र भूमि पर आना अपना

पोस्ट हिंदी विश्वविद्यालय, गांधी हिल्स, वर्धा-442001 (महाराष्ट्र), भारत

ई-मेल/E-mail: pro.mgahv@hindivishwa.ac.in वेबसाइट/Website: www.hindivishwa.org

दूरभाष : +91-7152-252651 मोबाइल/Mobile : 9960562305

महात्मा गांधी अंतरराष्ट्रीय हिंदी विश्वविद्यालय, वर्धा

(संसद द्वारा पारित अधिनियम 1997, क्रमांक 3 के अंतर्गत स्थापित केंद्रीय विश्वविद्यालय)

जनसंपर्क कार्यालय

PUBLIC RELATIONS OFFICE

सौभाग्य माना। विश्वविद्यालय के कार्यकारी कुलसचिव कादर नवाज खान ने रिद्धपुर केंद्र के स्थापना से अभीतक के विकास पर अपनी बात रखी। दर्शन एवं संस्कृति विभाग के एसोशिएट प्रोफेसर डॉ. जयंत उपाध्याय ने महानुभाव संप्रदाय के महात्म्य पर अपनी बात रखी। इस अवसर पर आकाश गजभिये का नेट परीक्षा उत्तीर्ण होने पर तथा विषय विशेषज्ञ के रूप में चक्रधर कोठी व विशाल हिवरखेडकर का कुलपति महोदय द्वारा सत्कार किया गया। इस कार्यक्रम में विशाल हिवरखेडकर लिखित 'श्री गोपिराज ग्रंथसंग्रहालय हस्तलिखित साहित्याची ग्रंथसूची' व सहायक प्रोफेसर डॉ. अनवर अहमद सिद्धिकी द्वारा अनुवादित 'कर्मयोगी गाडगेबाबा एक युग प्रवर्तक' इन पुस्तकों का विमोचन तथा सकल लिपि आधारित भित्री पत्रिका का विमोचन कुलपति प्रो. कुमुद शर्मा व कविश्वर कुलाचार्य प.पू.प.म. श्री करंजेकर बाबा के द्वारा किया गया। कार्यशाला के उदघाटन सत्र का स्वागत व प्रास्ताविक रिद्धपुर केंद्र की प्रभारी तथा कार्यशाला की संयोजक डॉ. नीता मेश्राम ने किया। उदघाटन सत्र का संचालन अनुवादक डॉ. स्वप्निल मून तथा धन्यवाद ज्ञापन डॉ. नितिन रामटेके द्वारा किया जाएगा। इस अवसर पर एसोशिएट प्रोफेसर डॉ. राजेश लेहकपुरे, सहायक प्रोफेसर डॉ. अनिकेत आंबेकर, सहायक प्रोफेसर डॉ. अनवर अहमद सिद्धिकी, सहायक प्रोफेसर डॉ. अनिकेत मिश्र, महंत गोपिराज बाबा, गुरुकुल आश्रम स्कूल के मुख्याध्यापक संजय कोहले, रिद्धपुर केंद्र के सहायक महेश राठोड, एमटीएस भूषण शिरभाते, सफाईकर्मी निखिल गजभिये और सुरक्षाकर्मी रवीन्द्र ठाकरे, सहित पंकज हरणे, आकाश गजभिये, कुनाल हरणे, उज्ज्वल गेडाम आदि की उपस्थिति थी।

समापन सत्र दिनांक 21 नवंबर 2025 को दोपहर 4 बजे होगा। इस सत्र की अध्यक्षता अखिल भारतीय महानुभाव परिषद के पूर्व अध्यक्ष आचार्य प्रवर महंत श्री नागराज बाबा उपाख्य महंत श्री गोपिराज बाबा करेंगे। प्रमुख अतिथि के रूप में रिद्धपुर केंद्रकी प्रभारी डॉ. नीता मेश्राम तथा शोध अनुषंगी श्री चक्रधर कोठी व श्री विशाल हिवरखेडकर विशेष उपस्थित रहेंगे।

महानुभावीच्या सांकेतिक 'सकळ लिपी' या विषयावर दोन दिवसीय आंतरराष्ट्रीय कार्यशाळेचे उद्घाटन

भाषा ही आपली अर्जित संपत्ती आहे - कुलगुरू प्रा. कुमुद शर्मा

वर्धा, २० नोव्हेंबर २०२५ : भाषा ही आपली मिळवलेली संपत्ती आहे, म्हणून ती आपल्या हृदयाच्या जवळ आहे, ती आपला स्वाभिमान बनते. जेव्हा मी रिद्धपुरच्या भूमीवर श्री चक्रधर स्वामी आणि महानुभाव संप्रदायाचे कार्य पाहते तेव्हा मला जाणवते की महानुभाव संप्रदायाला मराठी भाषा आणि संस्कृतीचा किती अभिमान आहे. या संप्रदायाने ती जपण्याची आणि आपल्यात स्वाभिमान निर्माण करण्याची प्रतिज्ञा केली आहे. ही आपल्या सर्वांसाठी खूप अभिमानाची गोष्ट आहे. श्री चक्रधर स्वामींनी आपले ज्ञान जपण्याचे इतके मोठे काम हाती घेतले आणि समाजाला खूप काही दिले. असे प्रतिपादन महात्मा गांधी आंतरराष्ट्रीय हिंदी विद्यापीठ वर्धा च्या कुलगुरू प्रा. कुमुद शर्मा यांनी केले. महात्मा गांधी आंतरराष्ट्रीय हिंदी विद्यापीठ वर्धा यांच्या सर्वज्ञ श्री चक्रधर स्वामी मराठी भाषा आणि तत्वज्ञान अभ्यास केंद्र, रिद्धपुर यांनी आयोजित केलेल्या महानुभावी सांकेतिक "सकळ लिपी" च्या अभ्यासावरील दोन दिवसीय आंतरराष्ट्रीय कार्यशाळेच्या उद्घाटन सत्रात प्र.कुलगुरू कुमुद शर्मा आपल्या अध्यक्षीय भाषणात बोलत होत्या. उद्घाटन समारंभाला प्रमुख पाहुणे म्हणून ऑनलाइन उपस्थित असलेले रिद्धपुर येथील मराठी भाषा विद्यापीठाचे कुलगुरू प्रा. अविनाश अवलगावकर यांनी आपल्या भाषणात "सकळ लिपी" चा अर्थ ओळख करून दिला आणि महानुभावी तत्वज्ञान आणि सकळ लिपीच्या विकासावर भाष्य केले. उद्घाटन समारंभाचे विशेष पाहुणे अखिल भारतीय महानुभावी परिषदेचे अध्यक्ष कविश्वर कुलाचार्य परमपूज्य श्री करंजेकर बाबा म्हणाले की, आठशे वर्षांपूर्वी तयार झालेल्या आणि आतापर्यंत केवळ संतांनीच संशोधन आणि चिंतन केलेल्या लिपीचा समाज आता अभ्यास करत आहे याचा त्यांना आनंद आहे. सर्वज्ञ श्री चक्रधर स्वामींनी अठशे वर्षांपूर्वी महाराष्ट्राच्या दौऱ्यात उत्कापातामुळे लोणार सरोवर निर्माण झाल्याचे भाकीत केले होते हे आज करंजेकर बाबांनी त्यांच्या भाषणात सांगितले. विशेष पाहुणे म्हणून उपस्थित असलेले विद्यापीठाचे निवासी लेखक डॉ. भूषण भावे यांनी रिद्धपुरच्या आध्यात्मिक आणि पवित्र भूमीला भेट हे आपले सौभाग्य मानले. कार्यवाहक कुलसचिव कादर नवाज खान यांनी रिद्धपुर केंद्राच्या स्थापनेपासूनच्या विकासाबद्दल सक्तिर माहिती दिली. तत्वज्ञान आणि संस्कृती विभागातील सहयोगी प्राध्यापक डॉ. जयंत उपाध्याय यांनी महानुभाव पंथाच्या महानतेबद्दल सांगितले. यावेळी आकाश गजभिये यांचा नेट परीक्षा उत्तीर्ण झाल्याबद्दल कुलगुरूंनी सत्कार केला आणि विषयतज्ज्ञ म्हणून चक्रधर कोठी आणि विशाल

पोस्ट हिंदी विश्वविद्यालय, गांधी हिल्स, वर्धा-442001 (महाराष्ट्र), भारत

ई-मेल/E-mail: pro.mgahv@hindivishwa.ac.in वेबसाइट/Website: www.hindivishwa.org

दूरभाष : +91-7152-252651 मोबाइल/Mobile : 9960562305

महात्मा गांधी अंतरराष्ट्रीय हिंदी विश्वविद्यालय, वर्धा
(संसद द्वारा पारित अधिनियम 1997, क्रमांक 3 के अंतर्गत स्थापित केंद्रीय विश्वविद्यालय)
जनसंपर्क कार्यालय
PUBLIC RELATIONS OFFICE

हिवरखेडकर यांचा कुलगुरूंनी सन्मान केला. या कार्यक्रमात विशाल हिवरखेडकर लिखित 'श्री गोपीराज ग्रंथसंग्रहालय, हस्तलिखित साहित्याची ग्रंथासूची' आणि सहायक प्राध्यापक डॉ. अनवर अहमद सिद्दीकी यांनी अनुवादित केलेल्या 'कर्मयोगी गाडगेबाबा एक युग प्रवर्तक' या पुस्तकांचे प्रकाशन आणि सकल लिपीवर आधारित भित्तीपत्रकाचे प्रकाशन कुलगुरू प्रा. कुमुद शर्मा आणि कविश्वर कुलाचार्य पं. पं. श्री. कंसेकर बाबा यांच्या हस्ते करण्यात आले. कार्यशाळेच्या उद्घाटन सत्राचे स्वागत आणि परिचय रिद्धपूर केंद्राच्या प्रभारी आणि कार्यशाळेच्या समन्वयक डॉ. नीता मेश्राम यांनी केले. उद्घाटन सत्राचे संचालन अनुवादक डॉ. स्वप्नील मून यांनी आणि आभार प्रदर्शन डॉ. नितीन रामेके यांनी केले. यावेळी सहयोगी प्राध्यापक डॉ. राजेश लेहकपुरे, सहाय्यक प्राध्यापक डॉ. अनिकेत आंबेकर, सहाय्यक प्राध्यापक डॉ. अनवर अहमद सिद्दीकी, सहाय्यक प्राध्यापक डॉ. अनिकेत मिश्र, महंत गोपीराज बाबा, गुरुकुल आश्रम शाळेचे प्राचार्य संजय कोहले, सहाय्यक महेश राठोड. सफाई कामगार निखिल गजभिये, सुरक्षा रक्षक रवींद्र ठाकरे यांच्यासह पंकज हरणे आकाश गजभिये, कुणाल हरणे, उज्ज्वल गेडाम आदी उपस्थित होते.

समारोप सत्र 21 नोव्हेंबर 2025 रोजी दुपारी 4 वाजता होणार आहे. अखिल भारतीय महानुभाव परिषदेचे माजी अध्यक्ष आचार्य प्रवर महंत श्री नागराज बाबा उर्फ महंत श्री गोपीराज बाबा हे या अधिवेशनाच्या अध्यक्षस्थानी असतील. रिद्धपूर केंद्राच्या प्रभारी डॉ. नीता मेश्राम या प्रमुख पाहुण्या म्हणून तर तसेच संशोधन सहाय्यक श्री चक्रधर कोठी व श्री विशाल हिवरखेडकर उपस्थित राहणार आहेत.

Two-day International Workshop on Mahanubhavi's Symbolic 'Sakala Lipi' Inaugurated
Language is our acquired wealth: VC : Prof. Kumud Sharma

Wardha, November 20, 2025: Language is our acquired wealth, and therefore, it is close to our hearts. It becomes our self-respect. When I see the work of Shri Chakradhar Swami and the Mahanubhav sect on the land of Riddhpur, I see how proud the Mahanubhav sect is of the Marathi language and culture. The sect has pledged to preserve it and instill self-respect. This is a matter of great pride for all of us. Shri Chakrachar Swami took on such a huge task of preserving his knowledge and gave so much to society.

The above address was delivered by Prof. Kumud Sharma, Vice Chancellor of Mahatma Gandhi International Hindi University, Wardha. Whole her presidential address at the inaugural session of the two-day international workshop on the study of the Mahanubhav symbolic "Sakala Lipi" organized by the Sarvagya Shri Chakradhar Swami Marathi Language and Philosophy Study Center, Riddhpur. On Thursday, November 20th. Professor Avinash Avalgaonkar, Vice Chancellor of Marathi Language University, Riddhpur, who attended the inaugural ceremony online as the chief guest, introduced the meaning of Sakala Lipi in his address and spoke on the development of Mahanubhav philosophy and Sakala Lipi. Special guest of the inaugural ceremony, Kavishwar Kulacharya, President of the All India Mahanubhav Parishad, His Holiness Shri Karanjekar Baba, said that he was pleased that the society was now studying the script that was created eight hundred years ago and whose revision and contemplation had been done only by saints until now. The omniscient Shri Chakradhar Swami had predicted the formation of Lonar Lake due to a meteorite impact eight hundred years ago during his visit to Maharashtra, and Karanjekar Baba shared this in his speech. Dr. Bhushan Bhawe, the University's writer in resident, who was present as a special guest, acknowledged his good fortune in visiting the spiritual and sacred land of Riddhpur. Kader Nawaz Khan, the University's acting Registrar, spoke about the development of the Riddhpur Center since its inception. Dr. Jayant Upadhyay, Associate Professor in the Department of Philosophy and Culture, spoke about the greatness of the Mahanubhav sect. On this occasion, Akash Gajbiye was felicitated by the Vice Chancellor for

पोस्ट हिंदी विश्वविद्यालय, गांधी हिल्स, वर्धा-442001 (महाराष्ट्र), भारत

ई-मेल/E-mail: pro.mgahv@hindivishwa.ac.in वेबसाइट/Website: www.hindivishwa.org

दूरभाष : +91-7152-252651 मोबाइल/Mobile : 9960562305

 ज्ञान शांति मैत्री	महात्मा गांधी अंतरराष्ट्रीय हिंदी विश्वविद्यालय, वर्धा (संसद द्वारा पारित अधिनियम 1997, क्रमांक 3 के अंतर्गत स्थापित केंद्रीय विश्वविद्यालय) जनसंपर्क कार्यालय PUBLIC RELATIONS OFFICE	 आज़ादी का अमृत महोत्सव
---	---	---

passing the NET exam, and Chakradhar Kothi and Vishal Hivarkhedkar, as subject experts, were honored by the Vice Chancellor. In this program, the books 'Shri Gopiraj Granthasangrahalaya, Hastlikhit Sahityachi Bibliopathi' written by Vishal Hivarkhedkar and 'Karmayogi Gadgebaba Ek Yug Pravartak' translated by Assistant Professor Dr. Anwar Ahmed Siddiqui and the wall magazine based on Sakal script was released by Vice Chancellor Prof. Kumud Sharma and Kavishwar Kulacharya Pt. Pt. Hm. Shri Karanjekar Baba. The welcome and introduction of the inaugural session of the workshop was done by Dr. Neeta Meshram, in-charge of Riddhpur Centre and coordinator of the workshop. The inaugural session will be conducted by translator Dr. Swapnil Moon and the vote of thanks will be given by Dr. Nitin Ramteke. Associate Professor Dr. Rajesh Lehakpure, Assistant Professor Dr. Aniket Ambekar, Assistant Professor Dr. Anwar Ahmad Siddiqui, Assistant Professor Dr. Aniket Mishra, Mahant Gopiraj Baba, Principal of Gurukul Ashram School Sanjay Kohle, Assistant Mahesh Rathod of the Riddhpur Center, MTS Bhushan Shirbhate, Cleaner Nikhil Gajbhiye, and Security Guard Ravindra Thakare, along with Pankaj Harne, Akash Gajbhiye, Kunal Harne, Ujjwal Gedam and others were present on this occasion.

The closing session will be held on November 21, 2025, at 4 p.m. This session will be presided over by Acharya Pravar Mahant Shri Nagraj Baba, alias Mahant Shri Gopiraj Baba, former President of the All India Mahanubhav Parishad. Dr. Neeta Meshram, in-charge of the Riddhpur Center, will be the chief guest, along with Research Assistants Shri Chakradhar Kothi and Shri Vishal Hivarkhedkar.